

કાપણી સમયે મકાઈના ભાવનો વરતારો

વિશ્વભરમાં મકાઈ સૌથી મહત્વપૂર્ણ પાક છે. ભારતમાં મકાઈને સૌથી વધુ આનુવંશિક ઉપજની સંભાવનાને કારણે "અનાજની રાણી" કહેવામાં આવે છે. યુએસએ, ચીન, બ્રાઝિલ, ભારત વગેરે મકાઈના મોટા ઉત્પાદકો છે. મોટી સંખ્યામાં ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનો જેમ કે સ્ટાર્ચ ઉદ્યોગ, મકાઈ તેલનું ઉત્પાદન વગેરે માટે મકાઈનો નોંધપાત્ર ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. ભારત નેપાળ, શ્રીલંકા, બાંગ્લાદેશ વગેરે દેશોમાં મકાઈની નિકાસ કરે છે.

ભારતમાં મકાઈનું ઉત્પાદન વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ દરમિયાન નોંધપાત્ર રીતે વધ્યું છે. અને વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ ના ૨૭૭.૨ લાખ ટનની સરખામણીમાં લગભગ ૨૮૯.૮ લાખ ટન રહ્યું છે. ભારતમાં જૂન ૨૦૨૦ સુધી મકાઈમાં ખરીફની વાવણી ૪૫.૫૮ લાખ હેક્ટર હતી. ગુજરાતમાં, વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં મકાઈનું ૪૩.૭૭ લાખ હેક્ટર વાવેતરની (ત્રીજો આગોતરો અંદાજ, કૃષિ નિયામક નિયામક, ગુજરાત) સરખામણીએ ગયા વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯માં ૪૦.૯૨ લાખ હેક્ટર (સુધારેલ અંતિમ આગોતરો અંદાજ, કૃષિ નિયામક નિયામક, ગુજરાત)નોંધાયેલ હતું. ગુજરાતમાં વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦માં મકાઈના ઉત્પાદનનો અંદાજ ૭૯.૮૭ લાખ ટન જેટલો છે જેની સરખામણીએ વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ માં ૮૦.૨૬ લાખ ટન હતો. જૂન ૨૦૨૦ માં ગુજરાતમાં મકાઈનું ક્ષેત્રફળ લગભગ ૧.૬૪ લાખ હેક્ટર જેટલું હતું. જેની સરખામણીએ વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦માં ૦.૫૭ લાખ હેક્ટર જેટલી છે.

વર્ષ ૨૦૧૭-૧૮ માં મકાઈ નિકાસ ૭.૦૫ લાખ ટન હતી. જે વર્ષ ૨૦૧૮-૧૯ માં વધીને ૧૦.૫૧ લાખ ટન થઈ હતી. ૨૦૧૭-૧૮ માં મકાઈની આયાત ૩૦.૬૯ હજાર ટન હતી. જે ૨૦૧૮-૧૯ માં વધીને ૮૬.૦૨ હજાર ટન થઈ હતી. ગુજરાતના બજારોમાં ઓક્ટોબર ૨૦૧૮ માં ક્વિન્ટલ દીઠ મકાઈના ભાવ આશરે રૂ. ૧૪૬૦ લગભગ હતો.

સરકારે મકાઈની આયાત ડ્યુટી ઘટાડવાનો નિર્ણય લેતાં ખેડૂતો નાખુશ છે. સ્થાનિક ભાવો વચ્ચે ૨૩ મી જૂનના રોજ જાહેરનામામાં સરકારે ટેરિફ રેટ ક્વોટા યોજના અંતર્ગત આયાત પર ૧૫ ટકાની કસ્ટમ ડ્યુટી ઉપર રાહત સાથે ૫ લાખ મેટ્રિક ટન મકાઈની આયાત કરવાની મંજૂરી આપી છે. કોવિડ -૧૯ લોકડાઉન થયા પછી દેશમાં મકાઈના ઘરેલુ ભાવો તૂટી પડતાં આ સૂચનાથી દેશભરમાં મકાઈના ખેડૂતોમાં ખળભળાટ મચી ગયો છે. હરિયાણા અને પંજાબમાં મકાઈના વાવેતરમાં કોઈ સુધારો થયો નથી, તેમ છતાં, મોટા ભાગે અપેક્ષા કરવામાં આવી

હતી કે ડાંગરના રોપણી માટે કામ કરતા પરપ્રાંતિય મજૂરોની ઓછી ઉપલબ્ધતાને કારણે ખેડૂતો આ પાકની પસંદગી કરશે.

ઉપરોક્ત ઉત્પાદન આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં માંગ, સ્થાનિક બજાર તેમજ ગુજરાતના મકાઈના મુખ્ય બજારોના ટ્રેડરના મંતવ્યોને ધ્યાનમાં લઈને સેન્ટર ઓફ એગ્રિકલ્ચર માર્કેટિંગ ઇન્ટેલિજન્સ નાહેપ-કાસ્ટ પ્રોજેક્ટ, આણંદ કૃષિ યુનિવર્સિટી, આણંદની સંશોધન ટીમ દ્વારા ગુજરાતના મકાઈના મુખ્ય બજારના ગત વર્ષોના માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જેના તારણ પરથી અનુમાન છે કે ગુજરાતમાં મકાઈનો ભાવ ઓક્ટોબર-નવેમ્બર, ૨૦૨૦ દરમિયાન રૂ. ૧૪૨૫ થી રૂ. ૧૯૫૦ પ્રતિ ૧૦૦ કિલો (૨૮૫-૩૯૦ રૂપિયા પ્રતિ ૨૦ કિગ્રા) રહેવાની સંભાવના છે.

ભારતમાં કોવિડ-૧૯ ને લીધે ઉપરોક્ત ભાવમાં ફેરફાર થઈ શકે છે.